

Sygn. akt VI Ga 285/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass – Kloc

SO Anna Harmata (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: P. W.

przeciwko: (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 20 maja 2014 r., sygn. akt V GC 71/14upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zasądza od pozwanego (...) S.A.

w W. na rzecz powoda P. W. kwotę 256,50 zł (dwieście pięćdziesiąt sześć złotych pięćdziesiąt groszy)
z ustawowymi odsetkami od dnia 26 listopada 2013 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od powoda P. W. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. kwotę
47,01 zł (czterdzieści siedem złotych jeden grosz) tytułem kosztów procesu,

III. oddala powództwo w pozostałej części,

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 51,49 zł (pięćdziesiąt jedne złotych czterdzieści dziewięć złotych)
tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn..akt VI Ga 285/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 grudnia 2014r.

Pozwem wniesionym w sprawie powód P. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) SA w W. kwoty 737,10 zł z ustawowymi odsetkami od z dnia 26 listopada 2013 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powyższego wskazał, iż w dniu 18 września 2013 r. zawarł z B. K. (1) umowę przelewu wierzytelności wynikającą z umowy najmu samochodu z dnia 18 września 2013 r. Zgodnie z umową najmu powód wynajął poszkodowanemu pojazd i sporządził w dniu 15 października 2013 fakturę VAT nr (...) na kwotę 3437,10 zł netto. Wysokość faktury wynikała z 27- dniowego okresu wynajmu pojazdu, przy stawce 127,30 zł netto dobę. Pozwany zweryfikował wyżej wymienioną fakturę do kwoty 2700 zł netto, uznając pełny okres wynajmu, zmniejszając jednocześnie do 100 zł netto stawkę za dobę najmu. W ocenie powoda stawka 127,30 zł netto była stawką właściwą dla oferowanej przez firmę (...) usługi w związku z czym, zaniżenie było bezzasadne, usługa obejmowała Nielimitowany przebieg tylko bowiem taka usługa była w stanie umożliwić poszkodowanemu korzystanie z wynajmowanego samochodu w takim samym zakresie, w jakim korzystałby z własnego pojazdu, gdyby szkody mu nie wyrządzono.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania. Jednocześnie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej w celu ustalenia czy cena najmu pojazdu zastępczego uzgodniona między powodem i poszkodowanym nie jest wyższa od ceny wynajmu samochodów należących do tej samej klasy, co uszkodzony pojazd, obowiązujących we wrześniu i październiku 2013 roku na rynku lokalnym, przy uwzględnieniu czasu trwania najmu wynoszącego 27 dni. Pozwany nie kwestionował zasadności korzystania przez pozwanego z pojazdu zastępczego, jak również nie kwestionował okresu korzystania przez poszkodowanego z pojazdu zastępczego przez 27 dni, zakwestionował wysokość stawki najmu uzgodnionej między poszkodowanym a powodem, zarzucając, że jest zawyżona. Zakwestionował również zasadność żądania odsetek od dnia 26 listopad 2013r., wskazał, że powód nie uzasadnił tego żądania pod względem faktycznym jak i prawnym.

Wyrokiem z dnia 20 maja 2014r. Sąd Rejonowy w Przemyślu zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda P. W. kwotę 737,10 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od z dnia 26 listopada 2013r. do dnia zapłaty (I), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 234 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (II).

W uzasadnieniu na niniejszego Sąd Rejonowy ustalił iż, w dniu 15.10.2013r. powód wystawił fakturę VAT nr (...) za okres łącznie 27 dni wynajmu pojazdu zastępczego w łącznej kwocie netto 3 437,10 zł, przy przyjęciu stawki 127,30 zł netto za jedną dobę wynajmu. Ponieważ powódka w chwili wynajmu nie dysponował autem segmentu klasy B, tj. takiej jak uszkodzone auto, wynajmując auto w klasie wyższej udzieliła w zakresie wynajmu 33 % rabatu. Stawki zastosowane przez powoda odpowiadały podobnym stawkom podstawowym za analogiczny wynajem aut przez inne firmy na rynku lokalnym segmentu klasy B to jest firm : P., A.,(...), S. - odpowiednio 150,41 zł, 154,20 zł, 145,00 zł, 149,00 zł netto za jedną dobę wynajmu auta segmentu B. Pozwany wypłacił powodowi kwotę 2700 zł przyjmując stawkę 100 zł netto za jedną dobę wynajmu pojazdu zastępczego. Ten stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o fakturę VAT z dnia 15.10.2013r. i cenniki wynajmu aut z innych firm przedstawione do pozwu, sąd pominął dowód z opinii biegłego albowiem, jak w ocenił, wydanie rozstrzygnięcia w sprawie nie wymagało zasięgnięcia wiadomości specjalnych.

W ocenie sądu analiza zebranego materiału dowodowego, a w szczególności cenników stosowanych przez inne firmy z rynku lokalnego przedłożonych przez powoda prowadziły jednoznacznie do wniosku, iż takie właśnie wydatki poniósł poszkodowany, który umową cesji przeniósł swoją wierzytelność w zakresie zwrotu kosztów najmu na stronę powodową. Pozwany poza zaprzeczeniem wysokości stawki zastosowanej przez powoda nie przedłożył na tę okoliczność żadnych dochodów, które wskazywałyby na to, iż na rynku lokalnym stawka stosowana przez powoda jest rażąco zawyżona i nie powinna przekraczać stu złotych netto za wynajem auta w segmencie klasy B. Z powołanych cenników wynikało, iż stawka w wysokości 127,30 zł netto jest niższa od stawek stosowanych na rynku lokalnym przez inne firmy. Stąd potrzeba najmu samochodu za przyjętą stawkę zasługiwała na miano wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych. Tym samym Sąd Rejonowy zasądził różnicę pomiędzy kwotą wynikającą z faktury VAT nr (...) (3.437,10 zł netto) , a kwotą wypłaconą przez pozwanego (2700 zł), o odsetkach orzekając na zasadzie art. 481 § 1 kc, obciążając pozwanego kosztami postępowania w całości na zasadzie art. 98 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżył wyrok ten w całości zarzucając:

1. sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, polegającą na ustaleniu, że poszkodowany rzeczywiście poniósł wydatki w wyniku wynajmu pojazdu zastępczego,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego a to:

- art. 822 § 1 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w wyniku czego na pozwanego został nałożony obowiązek zapłaty odszkodowania w wysokości przekraczającej granicę odpowiedzialności gwarancyjnej pozwanego jako ubezpieczyciela udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych,

- art. 361 § 2 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż czynsz najmu pojazdu zastępczego uzgodnionego między poszkodowanym, a powodem jest tożsamy z wysokością odszkodowania rozumianego jako równowartość kwoty, którą musiałby zapłacić sprawca szkody poszkodowanemu, aby przywrócić uszczerbek majątkowy powstały w dobrach poszkodowanego prawnie chronionych,

3. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 227 kpc w związku z art. 278 kpc w związku z art. 232 kpc poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej celem ustalenia czy cena najmu pojazdu zastępczego uzgodniona między powodem i poszkodowanym nie była wygórowana i czy nie odbiegała od ceny wynajmu samochodów należących do tej samej klasy co uszkodzony pojazd, obowiązujących we wrześniu i październiku 2013r. na rynku lokalnym, przy uwzględnieniu czasu trwania najmu wynoszącego 27 dni, pomimo, że była to okoliczność mająca dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, wyjaśnienie tej kwestii wymagało przeprowadzenia odpowiednich analiz rynku i skorzystania z pomocy biegłego, a pozwany uczynił zadość 232 kpc i zgłosił stosowny wniosek dowodowy już w sprzeciwie od nakazu zapłaty,

- art. 6 kc i art. 232 kpc poprzez naruszenie reguł dotyczących rozłożenia ciężaru dowodu i uwzględnienie powództwa pomimo, że powód nie udowodnił, aby poszkodowany faktycznie poniósł wydatki w wyniku najmu pojazdu zastępczego i w konsekwencji, aby uzyskać wobec pozwanego wierzytelność o zapłatę odszkodowania na pokrycie kosztów wynajmu pojazdu zastępczego.

Zważywszy na powyższe pozwany wniósł o zmianę wyroku sądu pierwszej instancji poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I instancję i kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest uzasadniona w zakresie częściowego zakwestionowania stawki za wynajem pojazdu, przyjętej przez Sąd Rejonowy, a podlegającej zasądzeniu od pozwanego, w pozostałej części Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów w apelacji tej wyrażonych.

Stosownie do art. 822 § 1 kc przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

W myśl zasady pełnego odszkodowania w granicach odpowiedzialności za normalne następstwa działania lub zaniechania i braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (art. 361 § 1 i 2 kc). Zdaniem Sądu utrata możliwości korzystania z rzeczy na skutek jej zniszczenia stanowi szkodę majątkową (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 września 2004 r., sygn. akt IV CK 672/03). Zważyć należy, że normalnym związkiem przyczynowym i normalnym następstwem w rozumieniu art. 361 § 1 kc jest niemożność

korzystania z samochodu przez poszkodowanego i ta niemożność może nastąpić m.in. w sytuacji uszkodzenia samochodu, który nadaje się do naprawy.

Przyjąć należy, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego (tak też Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11). Na dłużniku ciąży w związku z tym obowiązek zwrotu wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw, niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnej proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika. Obowiązek zapłaty umówionego czynszu stanowi bez wątpienia uszczerbek majątkowy i jeżeli obejmuje stawkę, którą poszkodowany jest zmuszony ponieść z tytułu najmu pojazdu, zważywszy na występujące w tym zakresie na rynku stawki lokalne, to niniejsze stanowi jednocześnie kwotę odszkodowania.

Do akt sprawy przedłożono fakturę VAT nr (...) z dnia 15.10.2013r. wystawioną przez powoda obciążającą B. K. (1) z tytułu czynszu wynajmu samochodu oraz umowę przelewu wierzytelności z dnia 18.09.2013r. zawartą pomiędzy poszkodowanym B. K. (1), a powodem, zgodnie z którą cedent (B. K. (2)) zobowiązał się do przeniesienia wierzytelności z tytułu przysługującego mu wobec (...) SA roszczenia o zwrot wynajmu samochodu zastępczego. W apelacji pozwana spółka zarzuciła, że w momencie zawierania umowy cesji nie przysługiwała poszkodowanemu wierzytelność z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego ponieważ wierzytelność z tego tytułu jeszcze nie powstała, a po wtóre wierzytelność obejmująca koszty najmu pojazdu zastępczego nie mieści się w pojęciu „odszkodowania” za jakie odpowiedzialność ponosi ubezpieczyciel sprawcy szkody, poszkodowany w rzeczywistości żadnych kosztów z tego tytułu nie poniósł albo co najmniej ich nie wykazał.

Trzeba podkreślić, iż zarzut w tym zakresie pozwany podniósł dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, na etapie postępowania I instancyjnego pozwany zarzucił jedynie okoliczność zawyżenia stawki najmu wynikającej z umowy najmu pomiędzy powodem, a poszkodowanym. Dalsze zarzuty więc na etapie postępowania apelacyjnego były spóźnione. Na marginesie więc już zważyć należy, iż nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, że przedmiotem cesji mogą być wierzytelności przyszłe co do zasady. Wierzytelności przyszłe nie mają charakteru jednorodnego. Można rozróżnić dwie zasadnicze grupy takich wierzytelności z których jedna posiada tzw. ekspektatywę wierzytelności, a druga jeszcze nie. Czym innym bowiem jest wierzytelność niewymagalna (zapłaty) z umowy już zawartej i wykonanej np. przez sprzedawcę, a w której nie nadszedł jedynie termin płatności ceny, a czym innym wierzytelność (zapłaty ceny) z tytułu umowy sprzedaży w ogóle jeszcze nie zawartej. Sąd orzekający w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, że bez względu na istnienie ekspektatywy wierzytelności możliwe jest zawarcie umowy cesji wierzytelności przyszłej w ogóle, przy czym w niniejszej sprawie umowa najmu pojazdu zastępczego była już zawarta (strony w umowie przelewu odwołały się wprost do tej umowy wskazując jej datę i numer) i po stronie wynajmującego istniało prawo żądania zapłaty. Aby wierzytelność przyszła mogła zostać przelana w trybie umowy cesji wystarczające jest odwołanie się w umowie cesji do rodzaju umowy z której wierzytelność ma powstać, jej przedmiotu i kręgu osób w niej uczestniczących, tak aby możliwe było zidentyfikowanie czy powstała w przyszłości wierzytelność pochodzi z tego samego źródła jakiego wynika z umowy cesji i umowy stanowiącej podstawę do powstania wierzytelności przyszłej. Zupełnie wystarczające dla uznania dopuszczalności cesji wierzytelności przyszłych jest spełnienie tych minimalnych wymagań po pierwsze z powodu zasady swobody kontraktowania, po wtóre z powodu zapewnienia wystarczającego bezpieczeństwa takiej umowy. Wierzytelność przyszła co wynika z jej istoty może, ale nie musi powstać z tym, że kiedy nie powstanie, a była przedmiotem cesji, stanowi to kwestię pomiędzy stronami umowy takiej cesji. Kiedy jednak powstanie, jak w okolicznościach niniejszej sprawy, może być przedmiotem roszczenia sądowego i może stanowić przy spełnieniu innych jeszcze przesłanek przedmiot odszkodowania w formie pośredniej - rozumianego jako uszczerbek majątkowy poniesiony przez poszkodowanego w jego majątku na wynajem pojazdu. Owa wierzytelność przyszła stanowi w istocie dwa różne ząbajające się roszczenia jedno - klasyczne obejmujące cenę najmu, a drugie stanowiące jednocześnie przedmiot odszkodowania. Najem samochodu zastępczego, a raczej koszt czynszu najmu stanowi uszczerbek majątkowy w majątku poszkodowanego związany adekwatnie z wypadkiem – bez wypadku nie zachodziłaby potrzeba wynajmu pojazdu. Reasumując roszczenie czynszu najmu pojazdu zastępczego może i w okolicznościach niniejszej

sprawy stanowiło jednocześnie roszczenie odszkodowawcze, przy czym wysokość odszkodowania z tego tytułu była pochodną wysokości roszczenia z czynszu najmu, a czynsz najmu wiązał się z zaistnieniem wypadku, którego konsekwencją była niemożność korzystania z własnego pojazdu przez poszkodowanego – zaś odpowiedzialność za szkody powstałe w wypadku ponosił pozwany ubezpieczyciel sprawcy szkody. Ważność cesji nie zależy od zawarcia w niej informacji o przyszłości wierzytelności, a zwłaszcza w odniesieniu do ubezpieczyciela, o ile w sposób nie budzący wątpliwości da się ustalić źródło i wysokość przyszłej wierzytelności oraz stosunek podstawowy z którego wynika.

W niniejszej sprawie pozwany, jak należy wnioskować, uznając swoją odpowiedzialność co do zasady, wypłacił powodowi kwotę 2.700 zł netto. Powód wnosząc o dalszą kwotę, a to 737,10 zł wywodził ją z zawartej umowy najmu o stawce 127,30 zł za dobę, jako odpowiadającej stawkom rynkowym na rynku. Pozwany zarzucał, iż stawka ta jest zawyżona, wskazując na właściwość przyjętej przez niego stawki w wysokości 100 zł. Spór więc ogniskował się w zakresie przyjęcia stawki właściwej, znajdującej odzwierciedlenie nie tylko w umowie najmu, ale i na rynku lokalnym. Dla wykazania powyższej okoliczności powód przedstawił, cenniki firmy (...), A., (...) i S., pozwany zaś zawniósł opinię biegłego. Sąd Rejonowy oparł swe ustalenia na zawniósłanych przez powoda cennikach, opinię biegłego w tym zakresie uznając za zbędną, stwierdzając, iż ustalenie przedmiotowej okoliczności nie wymaga wiadomości specjalnych. Istotnie, to stanowisko w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy podziela, ocena, na podstawie zestawienia cenników z wypożyczalni działających na rynku, czy stawka w danej wysokości odbiega czy nie od stawek wynikających z tych cenników, nie wymaga wiadomości specjalnych, pozwany w toku postępowania nie kwestionował, iż zawniósłane przez powoda cenniki obejmują bądź inny rynek lokalny, bądź inny czasokres, nie wskazał, ani nie naprowadził, by były one przedstawione wybiórczo. Trzeba wskazać, iż rolą biegłego nie jest zbieranie danych i czynienie własnych ustaleń, rolą jego jest wyłącznie zastosowanie wiedzy specjalistycznej w zakresie oceny materiału zebranego w sprawie, a tej oceny, w przyzmacie przedstawionych dowodów – cenników mógł dokonać Sąd. W tym kontekście decyzję procesową Sądu Rejonowego co do oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego należało uznać za prawidłową. Sąd Okręgowy nie podzielił jednak poczynionych na podstawie powyższych dowodów ustaleń Sądu Rejonowego, dokonując w tym zakresie ustaleń samodzielnych.

Otóż przedmiotem postępowania dowodowego były następujące cenniki :

(...), A., (...), S., przy czym wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego, dla odpowiedniego okresu wynajmu tj. 27 dni z tzw. nielimitowanych przebiegiem, nie wynikały stawki 150,41, 154,20, 145,00 i 149,00 . Analizując ten materiał dowodowy stwierdzić należało, iż:

- z cennika (...) SA wynikała stawka nie dla 27 dniowego okresu wynajmu, ale 6-dniowego, a więc nieadekwatna dla realiów niniejszej sprawy,

- analogicznie z cennika (...)

- z cennika (...) stawka 145 zł dotyczyła czasokresu 1-7, podczas gdy dla 27 dniowego wynosiła ona 120 zł,

- z cennika S. stawka 149 zł dotyczyła czasokresu 4-7, podczas gdy dla 27 dniowego wynosiła ona 99 zł.

Stąd też średnia z cenników odzwierciedlających czasokres 27-dniowy wynosiła 109,5 zł i tą stawkę Sąd Okręgowy przyjął jako uśrednioną stawkę na rynku dla wynajmu samochodów segmentu B, przy czasokresie najmu jak w niniejszej sprawie. Iloczyn stawki tej oraz liczba dni wynajmu (27) dawała kwotę 2 956, 50 zł, zważywszy na wypłatę już kwoty 2.700 zł, do zapłaty pozostawała kwota 256, 50 zł. Niniejsze obowiązywało Sąd Okręgowy do zmiany wyroku Sądu I instancji na zasadzie art. 386 par. 1 kpc, poprzez zasądzenie powyższej kwoty, a w pozostałej części oddalenie powództwa. O odsetkach Sąd orzekł na zasadzie art. 481 par. 1 kc, powód żądał odsetek od 26 listopada 2013r. a więc po dacie 13 listopada 2013r. kiedy to ubezpieczyciel podjął decyzję o weryfikacji faktury VAT nr (...), jak widać w tej to dacie dysponując pełnymi danymi dla wypłaty odszkodowania i ustalenia jego wysokości. Orzeczenie o kosztach I instancyjnych Sąd oparł na treści art. 98 kpc, przyjmując, iż koszty tego postępowania wyniosły 431 zł (powód: 234 - pozwany 197) przy uwzględnieniu proporcji 34,8% do 65,2% powód winien ponieść koszty w wysokości 281,01 zł, stąd różnica do zwrotu pozwanemu w wysokości 47,01 zł. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy

orzekł na zasadzie art. 98 kpc i art. 108 par. 1 kpc, przyjmując powyższą proporcję, przy łącznym koszcie postępowania apelacyjnego w kwocie 217 zł (pozwany: 127 zł, powód: 90 zł), powód winien ponieść koszty w wysokości 141,48 zł stąd różnica do zwrotu pozwanemu w wysokości 51, 49 zł.